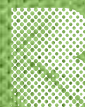

**Guia de
congressos
més
sostenibles**

**Barcelona
pel Medi
Ambient**

Barcelona és una de les ciutats d'Europa i del món que acull més congressos internacionals. L'organització de congressos ha esdevingut un sector amb una rellevància creixent dins de l'activitat turística de la ciutat i contribueix, així, a la projecció, tant a escala nacional com internacional, de la ciutat de Barcelona.

Aquest sector, com la societat en general, experimenta una sensibilització creixent pel que fa al desenvolupament sostenible. Així, en els darrers anys hem vist com s'hi anaven introduint criteris ambientals, de manera que cada vegada és més habitual parlar d'esdeveniments sostenibles o, si utilitzem la terminologia anglesa, de *green events*.

L'organització i la celebració de congressos és un fet inherent a la societat del coneixement actual. Cada dia s'organitzen una gran diversitat d'actes, congressos, seminaris, simposis, jornades, etc., en què els professionals d'un sector determinat es reuneixen per discutir i deliberar sobre una temàtica concreta. D'aquests processos s'extreuen nombrosos beneficis de socialització, d'intercanvi i de creació de coneixement que permeten a la societat avançar dia a dia.

El repte que planteja aquesta guia és que aquests congressos, com a processos consumidors de recursos i generadors d'impactes ambientals, integrin el vessant de la sostenibilitat en la seva organització. D'aquest procés d'ambientalització, en podem extreure nombrosos beneficis, ja que n'estarem reduint l'impacte ambiental alhora que contribuïrem a la sensibilització dels participants.

Aquesta nova *Guia d'educació ambiental* pretén oferir informació, consells i eines pràctiques que siguin d'útils per a tots aquells actors implicats en l'organització de congressos i actes similars. A més, recull un seguit de bones pràctiques ambientals que ja s'han dut a terme en molts dels congressos organitzats a la ciutat, com també exemples d'iniciatives internacionals.

La guia és un producte innovador i esperem pugui fer servei a totes les persones que treballem per una ciutat més sostenible.

Imma Mayol
Tinenta d'alcalde
de Medi Ambient

Joan Gaspart
President de Turisme
de Barcelona

Índex

1.	INTRODUCCIÓ	3
1.1	Antecedents en la promoció de la sostenibilitat dels actes organitzats a Barcelona	4
1.2	Definició d'actes i congressos: àmbit d'aplicació	4
1.3	Barcelona: ciutat de congressos	5
2.	ELS CONGRESSOS I LA SOSTENIBILITAT	7
2.1	Impactes ambientals derivats de la celebració de congressos	8
2.2	Beneficis d'introduir criteris de sostenibilitat	10
2.3	Principis generals per als organitzadors	11
2.4	Actors involucrats en la celebració d'un congrés	12
3.	CRITERIS DE SOSTENIBILITAT EN CONGRESSOS	15
3.1	Les quatre etapes del congrés	16
3.2	Administració i logística	18
3.3	Espais i instal·lacions	22
3.4	Mobilitat i transport	26
3.5	Consum responsable i materials respectuosos amb el medi ambient	30
3.6	Minimització i gestió de residus	34
3.7	Serveis de restauració i de càtering	36
3.8	Difusió del congrés, material imprès i senyalització	40
3.9	Comunicació de les iniciatives de sostenibilitat i sensibilització	42
4.	EL LLEGAT AMBIENTAL	47
4.1	Les infraestructures	48
4.2	Congrés neutre en carboni: compensació de CO ₂	50
4.3	Transferència de coneixement	53
5.	RECURSOS A LA CIUTAT DE BARCELONA	55
5.1	La gestió ambiental de la ciutat: un actiu més per als congressos	56
5.2	Activitats turístiques de la ciutat	57
6.	LLISTATS DE COMPROVACIÓ	59
7.	PER SABER-NE MÉS	66

Introducció 1

L'activitat turística de Barcelona és un actiu valuós per a la ciutat i representa un volum considerable del sector serveis. Aquesta activitat té nombroses repercussions positives, ja que té associat un important impacte social i econòmic i és un motor per a la ciutat de Barcelona.

Aquestes activitats, però, comporten certs impactes ambientals que també cal considerar. És necessari que aquestes activitats incorporin els criteris de sostenibilitat que regeixen la política de la ciutat i que contribueixin, d'aquesta manera, al model de ciutat sostenible de Barcelona.

Un àmbit important i creixent dins del turisme és el turisme de negocis, al qual aquesta guia fa referència. En concret, l'objectiu d'aquesta guia és donar eines pràctiques perquè els promotors organitzin congressos més sostenibles.

1.1

ANTECEDENTS EN LA PROMOCIÓ DE LA SOSTENIBILITAT DELS ACTES ORGANITZATS A BARCELONA

Barcelona és una ciutat compromesa amb el medi ambient i fa anys que treballa per fomentar la sostenibilitat en actes i esdeveniments festius i culturals de la ciutat.

L'experiència de Barcelona en aquest àmbit es remunta a l'any 2002, quan es van començar a introduir criteris de sostenibilitat en grans esdeveniments com la Feria de Abril, actes festius de diferents districtes o el Fòrum de les Cultures 2004. Els últims anys també s'ha treballat en la reducció de l'impacte ambiental de convencions i congressos.

1.2

DEFINICIÓ D'ACTES I CONGRESSOS: ÀMBIT D'APLICACIÓ

S'entén per congrés una reunió que aplega un cert nombre de gent amb l'objectiu de deliberar i tractar sobre una temàtica concreta establerta prèviament.

Tot i que la guia se centra principalment en l'organització de congressos, les bones pràctiques en sostenibilitat que es descriuen també són aplicables per a altres tipologies d'actes similars com poden ser les convencions, les conferències, les jornades tècniques o les fires.

1.3

BARCELONA: CIUTAT DE CONGRESSOS

Barcelona és una de les ciutats d'Europa i del món que acull més congressos internacionals: figura en cinquena posició del rànquing de l'ICCA (Internacional Congress and Convention Association) per a l'any 2007, amb un total de 106 meetings i en segona posició per nombre d'assistents. Moltes de les multinacionals líders trien Barcelona per a les seves convencions i presentacions de productes. El 2007, l'activitat de congressos i viatges de negoci ha augmentat el 33,5% respecte de l'exercici anterior, amb un total de 629.704 visitants.

Els darrers anys Barcelona ha demostrat ser una de les ciutats més atractiva i dinàmica d'Europa, cosa que l'ha convertit en una de les destinacions predilectes dels viatges d'incentiu. Barcelona és una ciutat mediterrània, cultural, avantguardista, ben connectada i que gaudeix d'un clima temperat tot l'any. Barcelona disposa d'una oferta molt abundant i diversa per organitzar congressos i reunions de grans dimensions, i també de reduïdes, i exposicions i presentacions de productes en instal·lacions modernes i ben equipades. L'oferta hotelera també és elevada i moderna. Totes aquestes característiques fan de Barcelona una ciutat de congressos.

Els congressos i la sostenibilitat

El concepte de sostenibilitat s'ha anat introduint en diferents camps de la nostra societat, com també en diferents àmbits de l'activitat econòmica i del sector serveis. Aquesta tendència es va estenent també en el camp de la celebració de congressos, i s'hi detecta una demanda cada vegada més gran per part de la societat perquè aquest camp incorpori criteris de sostenibilitat en el seu funcionament.

Els congressos tenen una gran capacitat de generar canvis i crear una nova cultura de sostenibilitat. L'objectiu principal d'introduir criteris de sostenibilitat en un acte és, principalment, minimitzar l'impacte ambiental derivat de la seva celebració. De tota manera, la introducció de bones pràctiques en l'àmbit de la sostenibilitat té també un paper exemplificatiu i educador per als assistents a l'acte.

2.1

IMPACTES AMBIENTALS DERIVATS DE LA CELEBRACIÓ DE CONGRESSOS

La celebració de qualsevol congrés genera impactes ambientals derivats dels desplaçaments i del consum de recursos i dels materials necessaris per a l'execució de l'esdeveniment. És important identificar aquests impactes i actuar per tal de minimitzar-los. Si es consideren tres àmbits d'influència, els principals impactes ambientals són:

· Derivats de l'ús dels espais:

La celebració d'un acte en qualsevol espai suposa el consum de recursos energètics (principalment combustibles fòssils) per a la producció de l'energia necessària per a la climatització i la il·luminació de les sales i per al funcionament dels aparells elèctrics i electrònics. El consum d'aquests recursos energètics comporta l'emissió a l'atmosfera de gasos d'efecte hivernacle, causants del canvi climàtic global.

Un altre recurs natural que es consumeix en els espais és l'aigua (tant per a la neteja dels espais com en els lavabos), amb la generació conseqüent d'aigües residuals.

· Derivats de l'ús de materials:

La celebració d'un acte sempre comporta el consum de recursos naturals, tant per elaborar el material imprès com per preparar els àpats, els obsequis, etc. El consum d'aquests productes té uns impactes ambientals associats al llarg de tot el cicle de vida d'aquests productes, és a dir, des de l'adquisició de les matèries primeres fins a la producció i el seu ús o consum. A causa d'aquest ús o consum de materials es generen residus que s'hauran de gestionar correctament per minimitzar-ne l'impacte ambiental.

· Derivats de la mobilitat:

Normalment, els actes apleguen un cert nombre de participants (ponents, assistents, organitzadors) que es desplacen des de les seves ciutats d'origen fins a la seu del congrés. Aquests desplaçaments tenen diferent incidència en el medi ambient segons el mitjà de transport utilitzat i la distància recorreguda. En la majoria de mitjans de transport, però, es consumeix energia, sigui en forma de combustible fòssil, com en el cas dels vehicles de tracció o avions, o electricitat, com en el tren. El consum d'aquesta energia comporta unes emissions atmosfèriques que contribueixen al canvi climàtic global.

Quant CO₂ es pot generar en un congrés internacional?

Al congrés internacional Ecoprocura (celebrat a Barcelona el setembre del 2006), hi van assistir un total de 352 persones de més de 50 països diferents. La celebració del congrés va suposar l'emissió de **644 tones de CO₂**. El 99,8% de les emissions van ser generades pels desplaçaments dels assistents, mentre que el 0,2% restant correspon als desplaçaments de les visites tècniques i al consum energètic per a la il·luminació i la climatització dels espais on es va celebrar l'acte.

Quants residus es poden generar en un congrés?

Al **Primer Congrés Iberoamericà de Responsabilitat Corporativa** celebrat a Astúries el juny del 2006, al qual van assistir 350 congressistes, es van generar **300 quilograms de residus** que es van reciclar convenientment.

2.2

BENEFICIS D'INTRODUIR CRITERIS DE SOSTENIBILITAT

Introduir criteris de sostenibilitat en l'organització d'un congrés permet disminuir l'impacte ambiental de l'acte, ja que s'aconsegueixen nombrosos beneficis ambientals i econòmics, i altres com la millora de la imatge i de la projecció internacional. A continuació, es llisten els beneficis principals:

Beneficis ambientals

- Racionalització del consum de recursos naturals
- Reducció de la generació de residus i aplicació del tractament correcte dels residus generats
- Disminució de la càrrega contaminant de les aigües
- Racionalització del consum energètic amb mesures d'eficiència energètica
- Reducció de les emissions de gasos contaminants a l'atmosfera, gràcies a un consum racional de l'energia
- Reducció del soroll generat per evitar molèsties als assistents i a la població veïna
- Reducció de l'impacte ambiental associat al transport, prioritzant mitjans de transport col·lectiu
- Sensibilització i millora d'hàbits dels assistents de l'esdeveniment, mitjançant actuacions informatives concretes per comunicar les bones pràctiques ambientals

Beneficis econòmics

- Reducció dels costos energètics
- Reducció de costos de matèries primeres
- Reducció dels costos de tractament de residus

Altres beneficis

- Millora de les relacions amb la comunitat local
- Competitivitat internacional superior
- Millora de la imatge del congrés i de les entitats organitzadores
- Argument d'atracció d'un públic cada vegada més conscienciat i exigent en temes de sostenibilitat
- Més facilitat d'accés a línies de crèdit i patrocinadors

2.3

PRINCIPIS GENERALS PER ALS ORGANITZADORS

Quan es planteja organitzar un acte més sostenible, el projecte de sostenibilitat ha de ser una prioritat per tal que s'implanti amb èxit. Cal que els responsables del congrés assumeixin des del principi el compromís de vetllar per les premisses de sostenibilitat marcades. El projecte d'ambientalització ha d'anar lligat a tot el procés d'organització del congrés mateix. Els organitzadors hauran de treballar seguint les premisses següents:

- Assumir el projecte de sostenibilitat de l'acte en tots els nivells organitzatius, en especial els màxims responsables de l'acte.
- Destinar els recursos humans econòmics necessaris per tal d'aconseguir els objectius fixats.
- Designar algun responsable que vetlli pel compliment dels criteris de sostenibilitat.
- Implicar en el projecte tots els actors que s'hi relacionen (personal de manteniment, servei de càtering, gestor d'espais, oficina tècnica, etc.).
- Fer visibles les iniciatives dutes a terme i informar-ne els participants.
- Involucrar els assistents en el projecte d'ambientalització d'un congrés.
- Dedicar esforços a sensibilitzar els participants sobre aspectes i problemàtiques ambientals.

Ser sostenible estalvia diners

D'acord amb la **Convention Industry Council de Canadà**, el simple fet de recuperar i reutilitzar la targeta d'identificació dels assistents en un acte de 1.300 congressistes comporta un estalvi de 680 euros.

A l'**Environment and Energy Conference** celebrada a Toronto l'any 2007 es va aconseguir, mitjançant la implantació del programa Zero Waste Event, que el 98% dels materials reutilitzables no tinguessin com a destinació final l'abocador.

A la conferència **Greenbuild 2004**, organitzada per US Green Building Council, es van usar dispensadors d'aigua a doll i gots compostables. Aquesta iniciativa va comportar un estalvi de 25.000 dòlars i es va evitar la generació de residus d'envasos de 48.000 ampelles de plàstic.

2.4

ACTORS INVOLUCRATS EN LA CELEBRACIÓ D'UN CONGRÉS

En l'organització d'un congrés participen molts actors diferents, començant pels promotors de l'acte fins als assistents, incloent-hi els gestors dels espais on se celebrarà, l'empresa de càtering, els responsables dels hotels on s'allotgen els congressistes, els patrocinadors, els proveïdors, etc. Tots aquests agents implicats també hauran de col·laborar per organitzar un acte sostenible i, per tant, és important que estiguin informats sobre el projecte d'ambientalització i que els organitzadors defineixin amb la major concreció possible quines seran les tasques i les responsabilitats de cadascun per garantir l'èxit de les iniciatives ambientals que s'hi duran a terme. A la ciutat de Barcelona, els principals actors relacionats amb l'àmbit d'organització de congressos, als quals s'adreça la guia, són:

- **Turisme de Barcelona:** consta de l'òrgan Barcelona Convention Bureau, que atrau congressos a la ciutat, proporciona informació sobre els congressos que es fan a Barcelona i dona consells i recursos per facilitar-ne l'organització. Té 350 membres, tots ells empreses especialitzades a donar serveis a congressos.
- **Ajuntament de Barcelona:** ofereix la logística i els serveis necessaris per al bon funcionament d'un congrés (transport, recollida de residus, neteja viària, etc.).
- **Espais firals i de convencions de Barcelona:** a la ciutat hi ha diferents espais especialitzats en la celebració de fires i convencions. Els principals són Fira de Barcelona (que disposa del servei ServiFira, que assessora i ofereix serveis als organitzadors), el Palau de Congressos de Catalunya i el Centre de Convencions Internacional de Barcelona.
- **Gremi d'Hotels de Barcelona:** associació empresarial que representa els establiments d'allotjament turístic de Barcelona i el seu entorn.

- **Gremi de Restauració de Barcelona:** associació d'empreses que representa diferents tipus d'establiments com ara restaurants, bars, cafeteries i empreses de càtering.
- **Organitzadors Professionals de Congressos (OPC):** empreses dedicades a l'organització de congressos, convencions, etc.
- **Agències de viatge (Associació Catalana d'Agències de Viatge):** associació formada per agències de viatge i empreses relacionades amb el turisme. Hi ha agències especialitzades en l'organització de congressos, convencions i incentius.

Una bona pràctica

Els professionals de congressos francesos s'uneixen en un compromís amb la sostenibilitat.

Per iniciativa de l'ANAÉ (Association des Agences de Communication Événementielle), les associacions o els sindicats professionals francesos del'esdeveniment s'han unit per treballar plegats per promoure la sostenibilitat en l'àmbit de l'organització d'esdeveniments i impulsar eines i solucions concretes.

En el marc d'aquest projecte s'ha redactat l'Éco-Guide - carnet de route vers un événement éco-responsable, una guia que recull eines i solucions concretes per a la promoció de la sostenibilitat adreçada als professionals del sector.

Més informació:
www.eco-evenement.org

Criteris de sostenibilitat en congressos

3

Per tal de facilitar el procés d'introduir criteris de sostenibilitat en els congressos, és important treballar tenint en compte les diferents etapes de celebració d'un acte i establir les actuacions de sostenibilitat que cal dur a terme en cadascuna d'elles.

En la primera part d'aquest capítol de la guia es descriuen les quatre etapes que caracteritzen la celebració d'un esdeveniment i que són les següents:

- Planificació
- Organització
- Celebració
- Desmuntatge i avaluació

En el mateix capítol es presenten les bones pràctiques de sostenibilitat que s'han d'aplicar en els diferents àmbits d'actuació i en cadascuna de les quatre etapes:

- Administració i logística
- Espais i instal·lacions
- Mobilitat i transport
- Consum responsable i materials respectuosos amb el medi ambient
- Minimització i gestió dels residus
- Serveis de restauració i de càtering
- Difusió del congrés, material imprès i senyalització
- Comunicació de les iniciatives de sostenibilitat i sensibilització

Alguns consells:

- Quan decidiu apostar per fer un congrés més sostenible us aconsellem que abans d'introduir de cop totes les bones pràctiques d'aquesta guia comenceu per incorporar-ne només algunes. Primer les que us puguin resultar més fàcils i que tinguin més visibilitat entre els assistents. En edicions següents ja en podreu anar incorporant-ne d'altres, sobretot les que tinguin més complexitat logística.

- El llistat de bones pràctiques que es presenta en aquesta guia no és exhaustiu. S'hi han definit algunes de les més importants, les que tenen una incidència ambiental més destacada i que els autors de la guia han posat en pràctica en algun esdeveniment o han recollit d'experiències reeixides dutes a terme en altres esdeveniments. De tota manera, en qualsevol dels criteris de sostenibilitat que es proposen pot haver-hi altres bones pràctiques que es poden aplicar per aconseguir el compliment dels criteris ambientals. Animem els organitzadors a dissenyar i aplicar noves pràctiques ambientals.

3.1

LES QUATRE ETAPES DEL CONGRÉS

Etapa 1: planificació

És l'etapa inicial del congrés i quan es prenen les decisions més determinants que condicionaran la possibilitat d'introducció de mesures ambientals posteriors.

En aquesta etapa inicial cal definir la política de sostenibilitat, les accions que cal dur a terme i els objectius que es volen assolir. Cal designar el responsable o els responsables que han de vetllar pel compliment dels compromisos ambientals.

En aquest moment és quan s'ha de plantejar la necessitat de fer una trobada presencial o bé si l'acte es pot fer amb formats menys impactants com videoconferències. També és important triar la millor època de l'any per a la reunió, si se celebra en mesos en què no faci ni gaire fred ni gaire calor, es pot reduir la despesa energètica derivada de la climatització.

En aquesta etapa s'han de definir les accions més emblemàtiques que es duran a terme, com podria ser la d'organitzar un congrés neutre en carboni, i que determinaran l'estratègia a seguir en el projecte de sostenibilitat. També es poden prendre algunes decisions importants que afectaran en gran mesura l'impacte ambiental de l'esdeveniment, que serien per exemple la tria dels espais on se celebrarà l'acte.

Etapa 2: organització

En aquesta segona etapa prèvia a la celebració del congrés es defineixen aspectes més concrets del congrés: elaboració dels materials de difusió, contractació de serveis i proveïdors, etc.

En aquesta etapa es prenen decisions que poden tenir incidència ambiental, com la contractació dels serveis i dels proveïdors, l'elaboració d'invitacions i del programa, etc. En la presa d'aquestes decisions s'hauran de tenir en compte consideracions ambientals. Durant l'etapa organitzativa és molt important que tots els agents implicats coneguin el projecte de sostenibilitat i que hi participin.

Etapa 3: celebració

Durant l'etapa de celebració es posen a la pràctica totes les actuacions planificades en les dues etapes anteriors.

És important que durant aquesta etapa els participants rebin tota la informació relacionada amb el projecte de sostenibilitat. També caldrà dur a terme un monitoratge per detectar el bon funcionament o les mancances observades en les iniciatives ambientals que s'hagin introduït. El monitoratge dependrà de l'abast de l'acte i l'estratègia seguida, però alguns aspectes dels quals és important fer el seguiment i obtenir dades són:

- Mitjans de transport usats
- Quantitat d'emissions de CO₂
- Quantitat de residus generats

Etapa 4: desmuntatge i avaluació

Un cop finalitzat l'acte es duran a terme les tasques de desmuntatge i de neteja dels espais utilitzats. A més, també hi pot haver publicacions i informes dels resultats del congrés.

Una vegada finalitzat el congrés cal garantir que durant el desmuntatge els residus generats reben el tractament adequat. Cal recuperar els materials que es puguin reutilitzar per a altres actes.

També és el moment de fer una avaluació per valorar si els objectius ambientals establerts s'han pogut complir.

Taula resum

Per facilitar la presentació i aplicació posterior de les bones pràctiques es presenten seguint un format sintètic de taula de doble entrada que està ordenada segons una classificació per criteris de sostenibilitat (files) i de l'etapa en la qual s'ha d'aplicar la bona pràctica (columnes).

3.2

ADMINISTRACIÓ I LOGÍSTICA

Durant l'organització i la celebració d'un congrés les tasques administratives i de logística concentren una gran part de dedicació de l'equip organitzador. Aquestes activitats que es duen a terme a les oficines des d'on s'organitza un acte tenen nombroses repercussions ambientals i també s'han de considerar en el projecte de sostenibilitat, tot i que siguin les menys visibles.

On?

Cal tenir en compte els espais de treball on es duen a terme les tasques administratives necessàries per a l'organització del congrés:

- Oficines tècniques del comitè organitzador
- Oficines de les OPC
- Oficina tècnica a la seu del congrés
- Oficines dels espais firals

Què?

Criteris de sostenibilitat en l'administració i la logística:

- Aplicar bones pràctiques ambientals en les tasques administratives.
- Minimitzar la utilització de paper i d'altres materials impresos.
- Fomentar l'ús de les noves tecnologies per tal de disminuir el consum de paper i també per reduir el nombre de desplaçaments dels assistents.

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Bones pràctiques ambientals en les tasques administratives

- Formar els membres de l'oficina tècnica sobre les característiques ambientals que tindrà el congrés i les iniciatives que hauran de dur a terme.

Minimització del material imprès

Ús de les noves tecnologies per disminuir els desplaçaments

- Minimitzar la celebració de reunions presencials prioritzant fórmules més sostenibles, com ara les videoconferències.

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Minimitzar el consum de material fungible. · Usar sempre paper reciclat o lliure de clor. · Minimitzar la impressió de documents i imprimir sempre a doble cara. · Usar productes d'oficina reutilitzables (piles recarregables, portamines, retoladors reomplibles, etc.) · Si es compra material electrònic, prioritzar els que disposen de l'acreditació d'eficiència energètica. · Prioritzar materials amb etiqueta de qualitat ambiental. 	<ul style="list-style-type: none"> · A les oficines, usar materials respectuosos amb el medi ambient. · Preveure contenidors a les oficines per fer la recollida selectiva dels residus generats. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Fomentar que els assistents s'inscriguin i s'acreditin utilitzant mitjans electrònics i on-line. · Confirmar les inscripcions mitjançant correu electrònic o per telèfon, evitant mitjans escrits. · Sol·licitar que els ponents duguin les seves ponències en memòries USB. 	<ul style="list-style-type: none"> · Facilitar les ponències i la informació d'interès al web, evitant imprimir aquest material. 	<ul style="list-style-type: none"> · Si es fa alguna publicació o s'elabora algun document fruit del congrés, fer-ne la difusió pertinent per mitjans electrònics.
<ul style="list-style-type: none"> · Minimitzar la celebració de reunions presencials prioritzant fórmules més sostenibles com les videoconferències, en especial en els congressos en què hi hagi membres del comitè organitzador o científic de diferents països o regions. 	<ul style="list-style-type: none"> · Fomentar mitjans de participació i seguiment del congrés alternatius a les conferències presencials (per exemple mitjançant videoconferències a Internet, habilitant fòrums i comunitats virtuals al web del congrés). 	

Podeu trobar més informació sobre material d'oficina respectuós amb el medi ambient a la Guia de l'oficina verda de l'Ajuntament de Barcelona i a l'apartat de material d'oficina del web del projecte Ajuntament més sostenible: www.bcn.cat/mediambient

On s'ha fet?

Al congrés d'ICLEI **Local Action Oceania**, celebrat el maig del 2007 a Melbourne (Austràlia), es va donar un green stick (un llapis de memòria) als assistents amb informació sobre el programa, ponències, sumaris de sessions prèvies, etc., en substitució de la carpeta de documents convencional. L'organització també va prioritzar els mitjans electrònics per fer la difusió de l'acte i els tràmits organitzatius, i tots els documents impresos eren en paper 100% reciclat.

Al congrés internacional **Ecoprocura 2006**, celebrat a Barcelona, es va fer un esforç per minimitzar el consum de paper, de manera que les inscripcions es van fer on-line i les presentacions es van penjar a la pàgina web del congrés en format electrònic. També es va minimitzar la documentació lliurada als assistents, que era sempre en paper reciclat i imprès a doble cara.

Al congrés internacional **EMSU 2008. A New Knowledge Culture** s'ha potenciat la participació virtual per tal de minimitzar el nombre de participants presencials i, alhora, reduir l'impacte ambiental minimitzant el nombre de desplaçaments.

Es va crear una comunitat virtual EMSU, amb més de 170 membres. En aquesta línia també es van organitzar processos vinculats al congrés a diferents punts del món, on es van dur a terme jornades de treball relacionades amb la temàtica del congrés.

Bones pràctiques de sostenibilitat adreçades als organitzadors professionals de congressos (OPC)

- A les oficines cal utilitzar materials que tinguin característiques ambientals, és a dir, que siguin reutilitzables, que siguin fàcilment reciclables o que tinguin algun tipus d'acreditació de qualitat ambiental, etc.
- Minimitzar el consum de paper, tot prioritant els mitjans electrònics, tant en les tasques internes com en la interacció amb els assistents.
- Fomentar la compra d'aparells electrònics amb acreditació d'eficiència energètica.
- Fer un ús racional de l'energia, apagant els aparells quan no es facin servir (no deixant-los en mode stand by) i apagant els llums quan s'abandonin els espais usats.
- En els desplaçaments diaris prioritzar els mitjans de transport poc contaminants (transport públic, desplaçaments amb bici i a peu, etc.).
- Quan es contractin serveis i se cerquin proveïdors, negociar i exigir per contracte o en els plecs de condicions les actuacions ambientals que es volen dur a terme durant la celebració de l'esdeveniment.

3.3

ESPAIS I INSTAL·LACIONS

La tria dels espais on se celebra un congrés és una decisió estratègica i fonamental des del punt de vista ambiental, ja que molts aspectes com el consum energètic o els desplaçaments depenen del lloc escollit. Per tant, és molt important prendre un seguit de consideracions d'accessibilitat i sostenibilitat a l'hora de decidir on se celebrarà un acte.

On?

Cal tenir en compte els diferents espais que s'utilitzen durant un congrés:

- Seu del congrés
- Llocs on es fan activitats complementàries (recepció, sopars, etc.)
- Hotels on s'allotgen els ponents i els congressistes

Què?

Criteris de sostenibilitat que s'han de complir als espais:

- Bona connexió dels espais amb la xarxa de transport públic i a peu
- Accessibilitat universal als espais (sense barreres arquitectòniques)
- Ús eficient de l'energia emprada per a la climatització i per a la il·luminació
- Ús eficient de l'aigua
- Ús d'espais que duguin a terme bones pràctiques ambientals o que disposin d'alguna certificació ambiental o equivalent

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Bona connexió dels espais amb transport públic i a peu

- Escollir espais ben integrats en la xarxa de transport públic.

Accessibilitat universal als espais (sense barreres arquitectòniques)

- Triar espais amb accessos adaptats per a persones amb mobilitat reduïda.

Ús eficient de l'energia emprada per a la climatització i la il·luminació

- Dimensionar els espais al nombre de participants per fer un ús eficient dels recursos.
- Escollir espais que permetin una sectorització de la il·luminació i la climatització entre els diferents espais.
- Procurar que la il·luminació sigui de baix consum.
- Triar espais on hi hagi un bon aprofitament de la llum natural.
- Procurar que en espais com els lavabos es disposi de detectors de presència.

Ús eficient de l'aigua

- Triar espais que disposin de mecanismes per fer un ús eficient de l'aigua (dispositius d'estalvi, cisternes de doble descàrrega, etc.).

Ús d'espais que duguin a terme bones pràctiques ambientals

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Triar hotels a prop de la seu de l'esdeveniment o que estiguin ben connectats amb transport públic. 	<ul style="list-style-type: none"> · Potenciar el transport públic i informar els assistents sobre la cobertura en transport públic. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Senyalitzar els recorreguts que han de fer les persones amb mobilitat reduïda per accedir als recintes on se celebra l'acte. 	<ul style="list-style-type: none"> · Preveure serveis com la traducció al llenguatge de signes si hi ha assistents amb necessitats sensorials especials. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Acordar amb els tècnics de manteniment dels espais aspectes com l'encesa i apagada de llums, la temperatura dels espais, etc., informant-los dels criteris d'estalvi energètic del congrés. · Establir una temperatura de confort en les sales (20-24 °C a l'hivern i 23-26 °C a l'estiu). 	<ul style="list-style-type: none"> · Garantir que durant la celebració de l'acte es vetlla per mantenir la temperatura de confort establerta. · Fer un ús racional de la il·luminació, encenent només els llums quan no es disposi de prou llum natural. 	<ul style="list-style-type: none"> · Calcular el consum energètic i calcular-ne les emissions associades.
	<ul style="list-style-type: none"> · Als punts de consum d'aigua com els lavabos penjar cartells que informin sobre la bona pràctica ambiental d'estalviar aigua, indicant com es pot fer en les instal·lacions on se celebra l'acte. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Triar hotels que disposin d'alguna certificació ambiental o que duguin a terme pràctiques ambientals.* · Informar els assistents de l'esdeveniment de les característiques ambientals dels diferents hotels on es poden allotjar.* 	<ul style="list-style-type: none"> · Si s'utilitza ornamentació vegetal per decorar els espais, emprar espècies autòctones o de baix requeriment hídric i prioritzar la utilització de flor plantada davant de la flor tallada. 	<ul style="list-style-type: none"> · Garantir que les plantes emprades com a elements decoratius es trasplanten o que reben un tractament adequat (compostatge). · Garantir que els materials de decoració es recuperen per a actes futurs.

*Podeu consultar la guia *Hotels més sostenibles*, en què hi ha informació sobre els hotels de Barcelona que disposen de certificació de qualitat ambiental. A la guia també s'expliquen bones pràctiques i altres recursos per tal que els hotels puguin dur a terme una gestió ambiental correcta.

On s'ha fet?

El **Centre de Convencions i Exhibicions de Sydney** va aconseguir el 2007 la certificació com a Green Globe Benchmarked Convention Centre. Aquesta acreditació va ser establerta pel World Travel and Tourism Council el 1993, i és una acreditació a escala mundial per al sector del turisme. El Centre de Sydney ha estat el segon centre de convencions a aconseguir aquesta acreditació, juntament amb Kuala Lumpur Convention Centre. Aquesta acreditació certifica que es fa una gestió correcta per a la sostenibilitat en diferents àrees, com el consum d'energia i d'aigua, ús de paper i productes químics, gestió de residus i política de sostenibilitat. Algunes iniciatives que cal destacar a Sydney són la implantació d'un programa de reducció de residus i de compra verda, el sistema de reciclatge de residus (que ha permès augmentar la quantitat de residus reciclats del 10% al 76% en quatre anys), o la instal·lació de sistemes intel·ligents de control d'il·luminació, entre altres.

Més informació: www.scec.com.au

El **Centre Internacional de Conferències d'Edimburg (EICC)** ha promogut la sostenibilitat dels seus espais i dels actes que s'hi celebren des que va obrir l'any 1995. S'han dedicat esforços a millorar l'eficiència energètica i els circuits de recollida de residus dels edificis. L'EICC també disposa d'un "equip sostenible" per assessorar i donar eines pràctiques als organitzadors d'esdeveniments sobre la tria de proveïdors respectuosos amb el medi ambient, com fer un acte neutre en carboni, etc. El Centre es va certificar amb l'ISO 14001 l'any 2002, i es va acreditar amb el Gold de VisitScotland's Green Tourism Business Scheme l'any 2001. Amb aquestes iniciatives el centre ha aconseguit reduir la seva despesa energètica (amb un estalvi de 60.000 £), el seu consum de paper (reducció del 46%) i la seva generació de residus (reducció del 23%) entre altres beneficis ambientals i econòmics.

Més informació: www.eicc.co.uk

Bones pràctiques de sostenibilitat adreçades als espais firals de Barcelona

El sector firal, per l'elevat nombre d'assistents, per la creació i destrucció d'estands i la producció dels residus és, dins de l'àmbit d'actes i congressos, un dels que té més impacte ambiental. Per això és important que aquests espais incorporin bones pràctiques ambientals, algunes de les quals es llisten a continuació:

- Disposar d'una certificació ambiental o acreditació que garanteixi que es duu una gestió respectuosa amb el medi ambient.
- Fomentar la utilització de materials i estructures reutilitzables (material de cobriment del terra, estands, material de senyalització, etc.), per tal de reduir la quantitat de residus generats.
- Informar i conscienciar el personal i els clients sobre la política ambiental i bones pràctiques dutes a terme.
- Incorporar criteris ambientals i d'ètica a les compres i a la contractació de serveis.

- Dur una gestió eficient de l'aigua mitjançant dispositius de reducció de consum (reductors de cabal, cisternes de doble descàrrega, etc.).
- Introduir criteris d'estalvi i d'eficiència energètica mitjançant iniciatives com la instal·lació de sensors i temporitzadors de llum i climatització.
- Promoure les fonts d'energies renovables als edificis dels espais firals.
- Implantar un programa de reducció i minimització de residus.
- Disposar d'un circuit de recollida selectiva de les diferents fraccions de residus.

Exemples de bones pràctiques

Al Regne Unit es va iniciar l'any 2002 el projecte **SEXI (Sustainable Exhibition Industry Project)**, impulsat per diferents associacions del sector firal. L'objectiu del projecte és reduir els residus generats a les seves exhibicions i fires, un total de 120.000 tones de residus l'any, amb un cost associat de 40.000.000 £.

3.4

MOBILITAT I TRANSPORT

En la celebració d'un congrés, sobretot si té un abast internacional, el desplaçament dels assistents és la causa principal de les emissions de CO₂ generades en l'acte. Per tant és cabdal introduir-hi bones pràctiques que fomentin una mobilitat més sostenible.

On?

Cal tenir en compte tots els desplaçaments fets des de l'inici de l'organització del congrés fins al final.

- Desplaçaments dels ponents i dels membres del comitè organitzador i científic
- Desplaçaments dels assistents
- Desplaçaments de les visites tècniques i les activitats paral·leles durant el congrés
- Desplaçaments interns de mercaderies i dels serveis logístics

Què?

Criteris de sostenibilitat en l'àmbit de la mobilitat i el transport:

- Foment dels desplaçaments en transport públic
- Foment dels desplaçaments a peu i amb bicicleta
- Promoció del transport privat col·lectiu
- Ús de vehicles poc contaminants

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Foment dels desplaçaments en transport públic

- Escollir espais ben integrats en la xarxa de transport públic.

Promoció del transport privat col·lectiu

Ús de vehicles poc contaminants

Foment dels desplaçaments a peu i amb bicicleta

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Informar els assistents sobre les possibilitats i la cobertura del transport públic. · Organitzar les visites tècniques amb transport públic. 	<ul style="list-style-type: none"> · Repartir abonaments de transport públic als assistents. · Usar el transport públic en les visites tècniques. 	<ul style="list-style-type: none"> · Fer un monitoratge dels mitjans de transport utilitzats.
<ul style="list-style-type: none"> · Facilitar, mitjançant el web, per exemple, el transport compartit entre els assistents que vénen del mateix punt d'origen. 	<ul style="list-style-type: none"> · En cas que no hi hagi prou cobertura en transport públic, instaurar un servei de llançadora o d'autocars col·lectius. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Informar de les benzineres properes on es pot trobar biodièsel. · Si es contracta algun servei de transport, demanar que els vehicles siguin elèctrics o que usin combustibles poc contaminants. 	<ul style="list-style-type: none"> · Si s'usen autobusos públics, prioritzar els que funcionen amb combustibles poc contaminants. · Usar biocombustibles als vehicles interns i oficials sempre que sigui possible. 	<ul style="list-style-type: none"> · Si s'usen vehicles per al desmuntatge, procurar que funcionin amb biocombustibles o que siguin elèctrics.
<ul style="list-style-type: none"> · Procurar que les distàncies entre els diferents espais on se celebren activitats del congrés siguin curtes. · Garantir que hi hagi prou aparcaments de bicicletes i, en cas contrari, instal·lar-ne de provisionals. · Adequar un lloc per guardar les bicicletes plegables de forma segura. 	<ul style="list-style-type: none"> · Organitzar alguna activitat paral·lela amb bicicleta. · Informar dels temps de recorregut a peu i amb bicicleta entre els diferents espais. · Informar de les opcions que hi ha a la ciutat per llogar bicicletes. 	

On s'ha fet?

A la **Convenció de Signants de l'Agenda 21 de Barcelona (2005)** es va organitzar una activitat perquè tots els assistents que vinguessin amb bicicleta ho fessin plegats, i es van instal·lar aparcaments extres de bicicleta davant de la seu de la convenció per garantir que tothom pogués aparcar-les amb seguretat. A la convenció també es va contractar un servei de missatgeria que emprava vehicles elèctrics (Trèvol).

A la **Quarta Cimera sobre canvi climàtic del COP11 (Mont-real, 2005)**, es va habilitar una flota de 65 autocars que funcionaven amb biodièsel per tal de cobrir els desplaçaments dels 10.000 assistents a les visites tècniques, àpats oficials i activitats paral·leles. També es van repartir 4.743 abonaments de transport públic als delegats amb un descompte del 30% del preu original.

Bones pràctiques ambientals per a les agències de viatge

Les agències de viatge també tenen un paper actiu en l'organització de congressos i també han d'introduir bones pràctiques ambientals tant en el seu funcionament diari com en els productes que ofereixen.

- Definir una política de sostenibilitat en la qual estableixi el seu compromís amb els aspectes ambientals, socioculturals i econòmics generats per les seves activitats, productes i serveis.
- Implementar un sistema de gestió ambiental a l'empresa.
- Formar els treballadors i altre personal vinculat a l'agència de viatges.
- Establir criteris de compra i contractació de proveïdors que incloguin criteris de sostenibilitat.
- Utilitzar productes fungibles amb característiques ambientals a les oficines (com ara paper reciclat).

- Minimitzar el consum de paper i altres productes.
- Dur a terme la recollida selectiva dels residus generats.
- Fer un ús eficient de l'energia i de l'aigua.
- Informar i sensibilitzar els clients sobre com reduir l'impacte ambiental, social i cultural en els llocs de destinació.
- Usar una publicitat dels seus productes que no impacti negativament sobre el patrimoni natural i cultural.
- Donar suport i col·laborar en el desenvolupament de programes de capacitat i desenvolupament a les destinacions en què opera.
- Prioritzar els mitjans de transport poc contaminants i el transport públic.
- Donar informació sobre la gestió ambiental dels hotels on es poden allotjar els clients, tot prioritant aquells hotels que duguin a terme bones pràctiques ambientals.
- Informar sobre les possibilitats de compensar les emissions de CO₂ derivades dels desplaçaments amb avió, autobús o tren dels clients.

3.5

CONSUM RESPONSABLE I MATERIALS RESPECTUOSOS AMB EL MEDI AMBIENT

La celebració d'un congrés implica el consum de molts materials que, segons les seves característiques, poden comportar un gran impacte per al medi ambient. Per tant, en els processos d'adquisició d'aquests materials, com també en la contractació de serveis, és molt important considerar criteris ambientals.

On?

Cal tenir en compte els àmbits on es du a terme la compra i l'adquisició de materials:

- Oficines tècniques (material d'oficina)
- Materials lliurats als assistents
- Serveis de càtering i restauració
- Serveis logístics

Què?

Criteris generals en l'àmbit de consum responsable:

- Ús de material d'oficina correcte ambientalment i èticament
- Materials lliurats als assistents amb característiques ambientals
- Contractació de serveis que incorporin criteris de sostenibilitat i d'ètica

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Ús de material d'oficina correcte ambientalment i èticament

Materials lliurats als assistents amb característiques ambientals

Contractació de serveis que incorporin criteris de sostenibilitat i d'ètica

- Si es vol donar algun objecte de regal, cal que tingui una utilitat i que no esdevingui un residu quan acabi el congrés.

- Comunicar la política i els objectius de sostenibilitat als possibles proveïdors.

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Adquirir i usar material d'oficina amb característiques ambientals (vegeu l'apartat "Administració i logística"). · Prioritzar materials amb etiqueta de qualitat ambiental. 		
<ul style="list-style-type: none"> · Si es dóna un portadocuments, que sigui una bossa de roba o d'un material semblant i que es pugui utilitzar posteriorment. · Introduir clàusules ambientals als plecs de condicions de contractació quan escaigui. · Contractar serveis a empreses de reinserció social i laboral (càtering, preparació de material i obsequis, etc.). · Fomentar que els promotors comparteixin els objectius del projecte de sostenibilitat. Es pot trobar finançament específic per dur a terme iniciatives concretes. · Procurar que els proveïdors i les empreses contractades siguin locals per reduir l'impacte ambiental del transport. 	<ul style="list-style-type: none"> · Evitar donar material d'escriptura i paper, o donar-ne només a aquells que ho demanin. · Si es dóna material d'escriptura, que sigui reutilitzable (de tipus portamines) o fet amb Mater-Bi®. · Fer la targeta d'identificació dels assistents de cartró i escriure el nom en un adhesiu perquè es puguin reutilitzar. · Assegurar que les empreses compleixen els compromisos adquirits. 	<ul style="list-style-type: none"> · Recuperació de material d'escriptura i portadocuments. Es pot estudiar donar aquest material a alguna associació benèfica. · Recuperar les targetes d'identificació dels assistents per a actes futurs. · Assegurar que les empreses compleixen els compromisos adquirits.

On s'ha fet?

Al congrés internacional **Ecoprocura** (Barcelona, 2006) es va donar als assistents una bossa portadocuments fabricada amb PVC de banderoles publicitàries reciclades. A més, la bossa va ser fabricada mitjançant un projecte de reinserció social amb presos. El material inclòs dins de les bosses el va preparar la Federació d'Esclerosi Múltiple.

A la **Quarta Cimera sobre Canvi Climàtic del COP11** celebrada a Mont-real el 2005, s'oferien gratuïtament abrics de segona mà proporcionats per una empresa d'economia social per als delegats provinents de països més càlids. En finalitzar la cimera els abrics es van donar a una entitat benèfica.

Bones pràctiques per al Barcelona Convention Bureau (BCB)

El BCB és una organització que assessorava els organitzadors de congressos i convencions fets a Barcelona. Com a servei de suport en l'organització de congressos, és un actor clau per fer que els actes de la ciutat siguin més sostenibles.

- Promoure l'organització de congressos sota criteris de sostenibilitat.
- Internalitzar les bones pràctiques ambientals a les oficines i a la seva activitat diària.
- Informar els organitzadors sobre les opcions més sostenibles a l'hora de triar els espais, desplaçaments, serveis de càtering, etc., quan ho demanin.
- Fomentar les activitats paral·leles i visites d'incentiu que promoguin la sostenibilitat i que tinguin l'objectiu de sensibilitzar els assistents.

3.6 MINIMITZACIÓ I GESTIÓ DE RESIDUS

Cal que es duguin a terme les accions oportunes per minimitzar i gestionar correctament els residus generats al congrés.

On?

Cal tenir en compte els àmbits on es generen residus:

- Activitats i espais del congrés
- Serveis de càterring i de restauració
- Materials lliurats als assistents

Què?

Criteris de sostenibilitat en l'àmbit de residus:

- Minimització de la generació de residus
- Recollida selectiva dels residus

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI	Minimització de la generació de residus	· Implantar un programa de minimització de residus en origen.
	Recollida selectiva de residus	· Planificar un circuit de recollida selectiva dels residus que es preveuen generar.

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Minimitzar la documentació impresa fomentant les vies electròniques. · Minimitzar els materials d'un sol ús, prioritzant aquells que són reutilitzables. 	<ul style="list-style-type: none"> · Minimitzar la documentació que es lliura als assistents. · Minimitzar els materials lliurats als assistents (material d'escriptura, bossa, obsequis, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> · Monitoritzar i avaluar la quantitat de residus generats.
<ul style="list-style-type: none"> · Garantir que hi ha contenidors suficients i per a les diferents fraccions en tots els llocs on està previst que es produeixin residus (zones de cafè, sales, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> · Informar els assistents de la recollida selectiva i les diferents fraccions que es recullen separatament. · Fer un seguiment de la correcta gestió de residus per part dels actors implicats (serveis de càtering, serveis de neteja, assistents, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> · Garantir que durant el desmuntatge tots els residus es gestionen correctament, recollint les diferents fraccions per separat i recuperant els materials que poden ser reutilitzats en actes futurs.

On s'ha fet?

Al **Primer Congrés de Responsabilitat Social Corporativa** celebrat a Astúries el juny del 2006, es va dissenyar un sistema de recollida selectiva a la seu del congrés i als hotels. A més, es va fer la monitorització de les quantitats generades, tant a la seu com als hotels, i durant tot el congrés es va anar informant els assistents sobre les quantitats de residus generades. A banda del reciclatge, també es va fer un important esforç per minimitzar la generació de residus en origen.

Font: Oficina de Medi Ambient (UAB)

A la **Fira de Barcelona** hi ha papereres de recollida selectiva, repartides per tots els espais firals, perquè els assistents puguin dipositar-hi els residus que generin. Les papereres disposen de tres seccions diferenciades per a les fraccions de rebuig, envasos i paper.

3.7

SERVEIS DE RESTAURACIÓ I DE CÀTERING

Els serveis de càtering i de restauració són uns dels principals generadors de residus, a més de ser un aspecte molt visible per als assistents. Per tant, és important que aquests serveis tinguin en compte criteris de sostenibilitat.

On?

Cal considerar els serveis relacionats amb els àpats i el càtering de l'acte:

- Serveis de càtering
- Restaurants

Què?

Criteris de sostenibilitat en l'àmbit de restauració i càtering:

- Minimització de la generació de residus als serveis de càtering
- Reciclatge de les diferents fraccions de residus generades
- Promoció de productes alimentaris i begudes locals, de temporada o de comerç just

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Minimització de la generació de residus als serveis de càtering

- Quan es contracten els serveis de càtering, acordar les iniciatives i característiques del servei.

Reciclatge de les diferents fraccions de residus generades

Promoció de productes alimentaris i begudes locals, de temporada o de comerç just

- Quan es contracten els serveis de càtering, acordar les iniciatives i característiques del servei amb els proveïdors.

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Ajustar al màxim la quantitat de menjar d'acord amb les persones inscrites. 	<ul style="list-style-type: none"> · Utilitzar vaixel·la reutilitzable de ceràmica. Si no pot ser reutilitzable, que sigui compostable. · Evitar l'ús d'envasos de plàstic i els productes embolcallats. · Servir les begudes en envasos de vidre. · Servir l'aigua en envasos de gran volum. · Usar estovalles i tovallons reutilitzables, i si no és possible, de paper reciclat. 	<ul style="list-style-type: none"> · Donar el menjar sobrer a alguna entitat benèfica. · Evitar l'ús de productes de neteja perillosos per al medi ambient.
<ul style="list-style-type: none"> · Preveure contenidors a les zones de càtering de totes les fraccions que es preveuen generar. 	<ul style="list-style-type: none"> · Fer la recollida selectiva dels residus. · A les zones on es fan els àpats, les pauses cafè i a les cuines, els contenidors han de ser visibles i han d'estar senyalitzats convenientment. 	
<ul style="list-style-type: none"> · Prioritzar els aliments locals i de temporada i de cultiu biològic. · Preveure menús per a vegetarians. · Servir begudes i aliments sans (sucs, fruita). · Servir aliments de comerç just (cafè, sucre, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> · Garantir que els proveïdors compleixen els criteris acordats. · Informar els assistents de les característiques ecològiques o de comerç just dels aliments servits. 	

On s'ha fet?

Les **VII Jornades del Projecte Educatiu de Ciutat (Barcelona, 2006)** van oferir al càterring fruita de temporada (mandarines) i cafè de comerç just.

A la tercera sessió del **World Urban Fòrum de les Nacions Unides** celebrat a Vancouver el juny del 2006, s'hi va servir cafè de comerç just i llet i sucre orgànics, s'hi va usar vaixel·la reutilitzable i gots biodegradables i s'hi van prioritzar els envasos de gran volum. Tots els residus orgànics generats van ser compostats i es van servir 15.000 ampolles d'Earth Water fetes per una empresa que donava el 100% dels beneficis a l'Agència de Refugiats de les Nacions Unides.

Bones pràctiques ambientals per a les empreses de càtering i de restauració

Les empreses de càtering i de restauració, que ofereixen els seus serveis en la celebració de congressos, són un important generador potencial de residus, per això és molt important que duguin a terme bones pràctiques ambientals.

- Definir una política de sostenibilitat en la qual s'estableixi el seu compromís amb els aspectes de sostenibilitat per a les seves activitats, productes i serveis.
- Implementar un sistema de gestió ambiental a l'empresa.
- Formar en aspectes ambientals els treballadors i la resta de personal vinculat.
- Oferir menús que incorporin productes locals i de temporada, com també productes de cultiu biològic i de comerç just i responsable.
- Usar tovalles i tovallons reutilitzables (de roba), i en cas que no sigui possible, de paper reciclat.
- Evitar la generació de residus, minimitzant el consum de productes embolcallats.
- Usar vaixel·la reutilitzable (ceràmica) i, si no és possible, reciclable.
- Servir les begudes en ampolles reutilitzables i en envasos de gran volum.
- Garantir la segregació de les diferents fraccions de residus tant a la seva empresa i cuina com als càterings oferts, i la recollida i el tractament posteriors en les plantes de reciclatge adients.

3.8

DIFUSIÓ DEL CONGRÉS, MATERIAL IMPRÈS I SENYALITZACIÓ

Quan se celebra un congrés, s'editen nombrosos materials per donar a conèixer l'acte (pòsters promocionals, tríptics) i per informar-ne els assistents (programa, plànols, etc.). Cal ajustar l'edició d'aquests productes a la quantitat necessària i fer-ne un repartiment responsable i selectiu al públic que pugui estar potencialment interessat a rebre'l.

On?

Cal tenir en compte els materials de difusió i senyalització elaborats:

- Difusió i publicitat prèvia al congrés
- Material informatiu per als assistents
- Senyalització d'espais
- Altres: exposicions, cartes, invitacions, etc.

Què?

Criteris de sostenibilitat en el material imprès i senyalització:

- Ús de noves tecnologies per a una comunicació més eficient i sostenible
- Minimització de la quantitat de material imprès
- Impressió i edició del material escrit sota criteris de sostenibilitat
- Materials de senyalització i difusió durables i reutilitzables

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Ús de noves tecnologies per a una comunicació més eficient i sostenible

- Definir els mitjans electrònics com la via principal de comunicació durant tot el congrés.

Minimització de la quantitat de material imprès

- Imprimir només els documents que siguin estrictament necessaris.

Impressió i edició del material escrit sota criteris de sostenibilitat

Materials de senyalització i difusió durables i reutilitzables

Etapa 2: organització	Etapa 3: celebració	Etapa 4: desmuntatge i avaluació
<ul style="list-style-type: none"> · Maximitzar la informació i els tràmits on-line (inscripció, programa, etc.). · Demanar als ponents que portin les presentacions en memòries USB, per evitar l'ús de CD d'un sol ús. · Si es vol elaborar algun material per donar als assistents, serà preferiblement un CD en comptes de material imprès. 	<ul style="list-style-type: none"> · Realització de videoconferències que evitin desplaçaments de ponents. · Retransmissió de les conferències per Internet, per fomentar la participació i el seguiment del congrés on-line i minimitzar els desplaçaments. 	<ul style="list-style-type: none"> · Publicar les ponències, informes o informació d'interès al web (millor que imprimir-ho).
<ul style="list-style-type: none"> · Ajustar la quantitat de material al nombre d'assistents. · Imprimir sempre a doble cara. · Dissenyar el contingut dels documents i la paginació per disminuir el nombre de fulls per imprimir. 	<ul style="list-style-type: none"> · Si es donen tríptics o documents informatius habilitar una safata on es pugui deixar aquest material una vegada s'hagi consultat. · Evitar el repartiment indiscriminat de documentació. 	<ul style="list-style-type: none"> · Habilitar un espai per recuperar tríptics o altres elements un cop finalitzat l'acte.
<ul style="list-style-type: none"> · Usar paper reciclat. · Imprimir amb tintes ecològiques de base vegetal. · Imprimir en blanc i negre sempre que sigui possible. · Imprimir a doble cara i optimitzant l'espai per minimitzar la despesa de paper. 		<ul style="list-style-type: none"> · Si s'edita algun document posteriorment al congrés, fer-ho seguint criteris de sostenibilitat.
<ul style="list-style-type: none"> · Usar suports alternatius al plàstic o al PVC, com el cartró. · Facilitar la reutilització dels materials evitant posar dates perquè es puguin reutilitzar en futures edicions de l'esdeveniment. Si es posen dates que sigui amb adhesius. 		<ul style="list-style-type: none"> · Recuperar el material de senyalització per a pròxims actes.

On s'ha fet?

A les **VII Jornades del PEC (Barcelona, 2006)** la senyalització es va fer amb suports de cartró i es va usar tinta d'origen vegetal per a la seva impressió. També es va evitar posar dates als cartells per poder reutilitzar el material en edicions futures de l'acte.

3.9

COMUNICACIÓ DE LES INICIATIVES DE SOSTENIBILITAT I SENSIBILITZACIÓ

Tan important com complir les iniciatives per millorar la sostenibilitat d'un congrés és comunicar-les d'una manera efectiva als assistents. El fet que els congressistes visualitzin aquestes iniciatives fa que el projecte tingui un vessant educatiu i de sensibilització que permet que el benefici ambiental vagi més enllà de la durada del congrés, i pugui tenir repercussions positives a la vida quotidiana dels assistents.

On?

Cal tenir en compte les tres etapes en què és important comunicar aquestes iniciatives als participants:

- Difusió abans del congrés
- Difusió durant el congrés
- Difusió després del congrés

Què?

Criteris de sostenibilitat en la comunicació i la sensibilització:

- Comunicació de les iniciatives de sostenibilitat dutes a terme al congrés
- Implicació dels assistents en els processos de comunicació i difusió

Com?

Bones pràctiques que cal dur a terme per donar compliment als criteris de sostenibilitat:

ETAPES DE L'ACTE

Etapa 1: planificació

CRITERI

Comunicar les iniciatives de sostenibilitat dutes a terme al congrés

- Comunicar des de l'inici la política de sostenibilitat del congrés (comunicats de premsa, cerca de patrocinadors, etc.).

Implicar els assistents en els processos de comunicació i difusió

Etapa 2: organització

- Informar amb antelació els assistents de les característiques de sostenibilitat del congrés.
- Incloure al web de l'esdeveniment la informació sobre les iniciatives de sostenibilitat que incorpora l'esdeveniment.

- Donar l'oportunitat als assistents de fer arribar propostes o suggeriments sobre les iniciatives de sostenibilitat (per exemple, a través del web).
- Crear un grup de voluntaris que donin suport a les tasques relacionades amb la sostenibilitat del congrés, especialment d'informació i participació als assistents.

Etapa 3: celebració

- Citar el compromís de l'organització amb la sostenibilitat en els discursos dels actes principals (inauguració, cloenda, etc.).
- Editar material informatiu de tipus pòsters amb informació sobre el projecte de sostenibilitat.
- Incloure les iniciatives de sostenibilitat en els materials del congrés (programa, llibreta de prendre notes, etc.).

- Organitzar activitats interactives amb els assistents sobre alguna de les iniciatives de sostenibilitat.

Etapa 4: desmuntatge i avaluació

- Si s'elabora material post-congrés, incloure els temes de sostenibilitat en els informes i comunicacions finals.
- Donar a conèixer els actors implicats (empreses, proveïdors de serveis, assistents, mitjans de comunicació, etc.) i els resultats ambientals del congrés (dades sobre els residus generats, emissions de CO₂ generades, etc.).

- Demanar l'opinió (a través d'una enquesta, per exemple) als assistents sobre la seva percepció de la sostenibilitat del congrés.

On s'ha fet?

A la Convenció de Signants de l'Agenda 21 de Barcelona, celebrada l'octubre del 2005, l'equip responsable del projecte de sostenibilitat de la convenció va donar a conèixer als assistents els resultats de les emissions de CO₂ generades durant la jornada mitjançant una presentació visual i fent-hi participar el públic.

Bones pràctiques ambientals adreçades als assistents

Els assistents tenen un paper clau a l'hora d'aconseguir l'objectiu que un congrés sigui més sostenible. A continuació es llisten les bones pràctiques que els assistents als congressos poden dur a terme per contribuir a millorar la sostenibilitat de l'esdeveniment.

- Informar-se de la política ambiental dels congressos als quals assisteixin, i participar en les seves iniciatives.
 - Allotjar-se en hotels que duguin a terme bones pràctiques ambientals o que tinguin alguna certificació de qualitat ambiental.
 - Apagar els llums i els aparells electrònics quan s'abandoni l'habitació de l'hotel.
 - Fer la separació dels diferents residus generats, perquè puguin ser reciclats convenientment.
 - Inscriure-s'hi per via electrònica i imprimir només la documentació imprescindible.
 - Portar un mateix el material d'escriptura (boli-grafs i paper).
- Moure's en transport públic, a peu o amb bici sempre que sigui possible.
 - Compensar les emissions de CO₂ generades pel desplaçament al congrés.

Per facilitar que els assistents tinguin un comportament ambiental correcte durant la celebració del congrés, resulta imprescindible que els organitzadors els informin de com poden dur a terme aquest comportament explicant quines són les iniciatives de sostenibilitat i aconsellant-los sobre la seva participació.

El llegat ambiental

4

El llegat ambiental de la celebració d'un esdeveniment pot fer referència a les infraestructures o els serveis que s'han construït i posat en marxa per donar servei a l'esdeveniment i que romanen en el territori un cop aquest ha finalitzat. També fa referència als impactes ambientals que es causen a escala local i global i que són el llegat que deixem a les generacions futures, com seria el cas de les emissions dels gasos d'efecte hivernacle que contribueixen al fenomen del canvi climàtic. Aquests dos aspectes referents al llegat ambiental són els que es tracten en aquest apartat.

4.1

LES INFRAESTRUCTURES

Arquitectura efímera

Es coneix com arquitectura efímera la construcció que té una vida útil breu i que normalment es construeix en un espai extern a les empreses, normalment en fires i exposicions.

És important prioritzar estructures que es puguin reutilitzar en diferents edicions i actes, per tal de disminuir la quantitat de materials consumits i de residus generats. Alguns d'aquests elements poden ser:

Estands

- Hi ha estands modulars que es munten i desmunten fàcilment, es reutilitzen i la generació de residus acostuma a ser molt baixa (enfront dels estands de disseny personalitzat, que acostumen a no ser reutilitzables).
- Cal afavorir la qualitat i la durabilitat del material, la reutilització i el manteniment dels estands i del mobiliari. Quan aquestes opcions no siguin possibles, s'ha de garantir que els residus que es generin siguin reciclables.
- Cal utilitzar unions separables o reversibles (de tipus "clip", en comptes de la cola o la soldadura), per tal de facilitar-ne el desmuntatge, tant per a la reutilització com per a la separació per al reciclatge. Aquests sistemes redueixen els costos i el temps d'instal·lació.
- Cal dissenyar mobles plegables per facilitar-ne el transport i reduir les despeses econòmiques i les emissions de gasos a l'atmosfera provocades pel transport.
- Cal prioritzar els mobles multifuncionals. Hi ha moltes empreses que lloguen mobiliari, una opció que afavoreix la reutilització i minimitza els residus generats.

Moqueta

- Sempre que sigui possible es recomana prescindir de la tarima i la moqueta per cobrir el terra.
- Si s'usa moqueta, caldria substituir la moqueta convencional feta amb plàstic per altres sistemes de recobriment alternatius com moqueta de fibres de cel·lulosa, de coco, etc., o llosetes reutilitzables de PVC reciclat, cautxú reciclat, àcid polilàctic, etc.
- Utilitzar moqueta amb un elevat percentatge de fibres plàstiques reciclades i reciclables.
- No utilitzar sistemes d'adhesió de la moqueta irreversibles (com les coles).

Si s'usen altres elements com expositors o elements de senyalització, és important que el material sigui reutilitzable i que no dugui dates per poder-lo utilitzar en edicions futures.

Grans infraestructures

En alguns casos, esdeveniments de gran escala comporten la construcció de noves infraestructures que quedaran com a llegat a la ciutat. Si aquestes infraestructures es construeixen sota criteris de sostenibilitat i bioconstrucció, es poden convertir en una contribució a la sostenibilitat de la ciutat. Algunes d'aquestes infraestructures poden ser edificis, instal·lacions d'energia renovables, etc.

Iniciatives per a fires més sostenibles

A la Fira **Pollutec 2005** de París es va utilitzar en tot l'espai firal una moqueta reutilitzable i totalment reciclable. La moqueta, fabricada per l'empresa Sommer Needlepunch, es va aprofitar posteriorment en forma de components plàstics per a la indústria de l'automòbil. L'ús de la moqueta va permetre evitar la generació de 18 tones de residus de moqueta (aproximadament, el 15% de les deixalles del saló).

Al centre de fires **Earls Court Olympia**, un dels centres més importants del Regne Unit, l'any 2004 van començar a desenvolupar amb l'empresa InterfaceFLOR un sistema de moqueta modular per al cobriment de terra. Aquesta moqueta es pot netejar periòdicament in situ i pot durar fins a quatre anys, amb la qual cosa es redueixen els residus de moqueta generats. Aquest innovador sistema de cobriment de terra es va instal·lar el gener del 2006, amb un total de 30.000 m² de moqueta modular. El 2010 la moqueta serà retirada i tractada convenientment per la mateixa empresa.

Exemples:

Fòrum de les Cultures Barcelona 2004

La celebració del Fòrum de les Cultures va suposar la creació d'un nou espai urbà, el recinte del Fòrum Barcelona 2004. Aquest espai està situat al front litoral de Barcelona, entre els municipis de Barcelona i Sant Adrià de Besòs, amb una superfície de 30 hectàrees. La zona Fòrum integra infraestructures ambientals com la depuradora d'aigües residuals urbanes, que dona servei a sis municipis, i la incineradora de residus urbans. En els espais del Fòrum també es va construir una gran placa fotovoltaica de 10.500 m².

Pel que fa als edificis, s'hi van construir el Centre de Congressos i l'Edifici Fòrum, destinats a esdevenir el gran node de convencions i certàmens congressuals de Barcelona. Aquests edificis es van construir amb criteris d'arquitectura sostenible.

Jocs Olímpics i Paraolímpics d'Hivern de Torí 2006

El comitè organitzador de Torí va obtenir la certificació ambiental d'EMAS (Eco-Management and Audit Scheme, o Reglament Comunitari d'Ecogestió i Ecoauditoria) per la planificació i la construcció dels 29 espais on es van fer les competicions esportives, incloent-hi els llocs d'entrenament i la Vila Olímpica. En una segona etapa, vuit municipis que oferien activitats dels Jocs també es van certificar amb l'EMAS. Una de les construccions emblemàtiques d'arquitectura sostenible va ser la Vila Olímpica principal, amb 39 edificis per allotjar-hi 2.500 atletes, que va ser construïda sota criteris sostenibles (panells solars, superfícies de vidre orientades al sud, il·luminació de baix consum, ús d'aigua de pluja per irrigar els espais verds, etc.). També cal destacar la seu principal dels mitjans de comunicació, que actualment disposa de l'ecoetiqueta europea i que després dels Jocs s'ha utilitzat com a residència d'estudiants, amb la qual cosa ha esdevingut un exemple de com fer un ús sostenible de les instal·lacions una vegada ha finalitzat l'esdeveniment.

4.2

CONGRÉS NEUTRE EN CARBONI: COMPENSACIÓ DE CO₂

Un congrés neutre en carboni és aquell en què el balanç final d'emissions de CO₂ és zero. La importància de neutralitzar les emissions recau en el fet que aquestes emissions representen l'impacte ambiental més global d'un acte. En responsabilitzar-se d'aquestes emissions de CO₂ es contribueix al llegat ambiental, o llegat climàtic, entès com l'herència ambiental que les generacions presents deixem a les generacions futures.

D'on provenen les emissions de CO₂?

L'origen principal de les emissions generades en un congrés són:

- Desplaçaments dels assistents de la seva ciutat d'origen a la seu del congrés.
- Desplaçaments dels ponents i dels organitzadors.
- Desplaçaments de les visites tècniques i activitats fetes durant el congrés.
- Desplaçaments dels serveis logístics (càtering, empreses proveïdores d'infraestructures, etc.).
- Consum energètic per a la climatització i la il·luminació de la seu del congrés i altres edificis utilitzats durant l'acte.

Com es poden reduir, calcular i compensar les emissions de CO₂?

1. Reducció de les emissions de CO₂

Abans de pensar en la compensació s'han de dedicar esforços per tal de minimitzar les emissions generades. Aplicant els criteris de sostenibilitat exposats en els apartats anteriors es pot reduir la despesa energètica, reduir els desplaçaments amb vehicles més contaminants, etc., i, en conseqüència, reduir les emissions de CO₂ associades.

2. Càlcul de les emissions

Una vegada s'han reduït al màxim les emissions de CO₂, cal calcular la quantitat de CO₂ que s'emetrà durant el congrés. Sovint és possible estimar la quantitat de CO₂ prèviament a la celebració del congrés.

- *Desplaçaments dels assistents*: normalment, i sobretot en els actes d'àmbit internacional, aquests desplaçaments són la font més significativa d'emissions. Per conèixer aquestes emissions els organitzadors han de preguntar als assistents la seva ciutat d'origen i el mitjà de transport emprat. Per facilitar el procés i disposar d'aquestes dades abans de la celebració del congrés es pot demanar aquesta informació en el formulari d'inscripció.
- *Desplaçaments dels ponents i dels organitzadors*: els desplaçaments dels membres del comitè organitzador i científic i els ponents també s'han de comptabilitzar. De la mateixa manera que en el cas dels assistents, cal conèixer la ciutat d'origen i el mitjà de transport emprat.
- *Desplaçaments interns de les visites tècni-*

ques i activitats fetes: els organitzadors hauran de comptabilitzar els desplaçaments que es fan, les distàncies recorregudes i els mitjans de transport usats.

· *Consums energètics:* cal conèixer el consum energètic dels espais on se celebrarà el congrés. Aquesta dada pot ser real i a posteriori (mitjançant la lectura dels comptadors) o estimada i a priori (emprant dades històriques dels consums de l'edifici on se celebra l'acte). És molt important en ambdós casos posar-se en contacte amb els responsables de manteniment dels edificis perquè proporcionin aquests consums als organitzadors. Una vegada es coneixen la tipologia i la distància dels desplaçaments i els consums energètics dels espais, hi ha nombroses iniciatives que fan la conversió d'aquests consums a tones de CO₂. En el cas dels desplaçaments es poden utilitzar calculadores aèries i terrestres que calculen la quantitat de CO₂ d'un trajecte determinat (alguns exemples es recullen en l'apartat de compensació d'emissions). Per calcular les emissions associades als espais caldrà fer la conversió de les quantitats de consums energètics (m³ de gas natural i kWh d'electricitat) emprant els factors de conversió adequats.

3. Compensació de les emissions

Un cop calculada la quantitat de CO₂ emesa, es poden compensar aquestes emissions invertint la quantitat de diners equivalent en algun projecte que comporti un estalvi d'emissions. Hi ha diferents tipologies de projectes: de reforestació, d'implantació d'energies netes, etc. A Barcelona hi ha una iniciativa anomenada

ZeroCo2 (www.ceroco2.org) que permet calcular i compensar les emissions de CO₂ generades. Aquesta iniciativa permet invertir en projectes de desenvolupament net que ajuden a reduir les emissions de CO₂ a l'atmosfera promovent un model de desenvolupament més sostenible en països en vies de desenvolupament. Molts d'aquests projectes tenen la certificació CDM (Clean Development Mechanism) de les Nacions Unides, que verifica i quantifica les reduccions de gasos d'efecte hivernacle produïdes per un projecte.

Hi ha altres iniciatives a escala nacional i internacional que també permeten calcular i compensar les emissions de CO₂.

Algunes d'aquestes són www.ecopass.fr, www.carbonneutral.com, www.myclimate.org o www.atmosfair.de.

Hi ha diferents fórmules mitjançant les quals es pot fer la compensació. Pel que fa a qui compensa, els organitzadors d'un acte han de decidir si l'organització es fa càrrec de la compensació de totes les emissions, o bé només d'una part. Si els organitzadors decideixen que els assistents es facin càrrec de la compensació de les seves emissions, caldrà establir el procediment de compensació, i determinar si serà voluntari o obligatori, mitjançant una taxa en la tarifa de la inscripció.

On s'ha fet?

Compensació de les emissions generades pel congrés internacional Ecoprocura 2006

Al congrés internacional **Ecoprocura** es van calcular les emissions de CO₂ generades pels desplaçaments dels assistents (amb les dades d'origen de les inscripcions), els consums energètics de l'edifici i el transport de les visites tècniques. Es va estimar que el congrés generaria un total de 644 tones de CO₂.

Durant els tres dies de celebració del congrés, es va organitzar un mecanisme perquè els assistents poguessin compensar in situ les emissions a través del projecte ZeroCO₂.

Es va elaborar un mapamundi on els congressistes que volguessin compensar marquessin en el mapa la seva ciutat d'origen (amb un codi de colors depenent del mitjà de transport utilitzat).

Altres actes neutres en carboni:

A la Cimera de la Terra de Johannesburg del 2002

es van emetre 290.000 tones de CO₂. El govern provincial va encoratjar els governs i els delegats perquè compensessin les emissions emeses en la seva estada i desplaçaments. La compensació, totalment voluntària, va ser de 40.000 tones de CO₂.

Al Mundial de Futbol del 2006 celebrat a Alemanya, la FIFA va engegar la iniciativa Green Goal per tal de compensar a través de projectes de desenvolupament net les 20.000 tones de CO₂ que s'hi van generar.

Al Congrés Mundial d'ICLEI del 2006, es va incloure una taxa de 50 euros a la inscripció per compensar les emissions calculades. El preu es va fixar d'acord amb la distància mitjana de desplaçaments de tots els participants.

Altres iniciatives: els hotels i les empreses també són neutres en carboni

L'Hotel Radisson SAS d'Edimburg té un programa de compensació de CO₂ per als seus clients i els organitzadors d'esdeveniments. L'hotel compensa el seu impacte ambiental mitjançant el foment d'una Tarifa Verda. L'hotel proposa als clients i als organitzadors d'esdeveniments que se celebren en les seves sales una "estada neutra" mitjançant un donatiu a la iniciativa Carbon Trust (www.carbontrust.co.uk).

El grup suec Electrolux, dedicat a la fabricació d'aparells per a l'ús domèstic i professional, ha implantat una eina interna de tipus calculadora perquè els seus treballadors calculin el CO₂ generat en els seus viatges de feina. Quan fan una reserva *on-line* d'un bitllet d'avió a través de la Intranet de la companyia, obtenen un informe en quilograms del volum de CO₂ que generaria el seu viatge.

4.3

TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT

L'experiència adquirida en el procés d'organització d'un acte sostenible pot servir com a aprenentatge a molts actors de diferents àmbits (empreses de càtering, OPC, empreses d'edició de materials, etc.), que poden incorporar aquests coneixements i noves iniciatives a altres actes, o fins i tot incorporar bones pràctiques al funcionament diari de la seva empresa.

També són molt importants els vincles creats entre els diferents actors, com també l'aprenentatge i l'intercanvi de coneixements i de bones pràctiques d'uns sectors a altres.

Recursos a la ciutat de Barcelona

5

La ciutat de Barcelona té una llarga trajectòria en gestió ambiental i disposa de la infraestructura i la logística necessàries per donar serveis ambientals, la qual cosa facilita la introducció d'actuacions de sostenibilitat als organitzadors de congressos.

5.1

LA GESTIÓ AMBIENTAL DE LA CIUTAT: UN ACTIU MÉS PER ALS CONGRESSOS

Alguns exemples més destacats dels recursos ambientals de la ciutat són:

Circuits per recollir selectivament tot tipus de residus

A la ciutat de Barcelona hi ha diferents circuits per a la recollida selectiva de les diferents fraccions de residus: paper i cartró, vidre, envasos, orgànica i rebuig. Cada fracció es porta a la planta corresponent, on rep el tractament adient. La ciutat també té circuits especials per als residus comercials, és a dir, els generats per grans productors com comerços, hoteleria, bars i restaurants, oficines i altres serveis com ara escoles, hospitals, etc. Barcelona té diferents Punts Verds on es poden portar tots els residus que no es poden llençar als contenidors de residus domèstics.

Xarxa de transport públic complet i eficient

A Barcelona hi ha una àmplia xarxa de transport públic (tren, autobús, tramvia) que dona cobertura a totes les zones de la ciutat i disposa de diferents tipus d'abonaments que poden ser molt útils per moure's per la ciutat durant alguns dies.

La ciutat de Barcelona ha dedicat esforços per introduir els combustibles poc contaminants a la flota del transport públic, d'aquesta manera es poden trobar autobusos que funcionen amb gas natural i hidrogen.

Una ciutat per anar amb bicicleta

La bicicleta és un mitjà original i diferent per descobrir la ciutat. La ciutat disposa de carrils bici ben condicionats i es pot passejar amb bicicleta per espais oberts i pels parcs de la ciutat. Aquestes condicions i la climatologia suau conviden a utilitzar aquest mitjà de transport alternatiu.

Per als actes d'àmbit local, els ciutadans de Barcelona disposen del Bicing, que ha tingut una bona acceptació per part de la ciutadania. Es tracta d'un servei de transport públic en què els abonats disposen de bicicletes i diferents aparcaments de bicicletes connectats amb les principals estacions de transport públic. Per tant, si el públic objectiu són ciutadans de Barcelona, es recomana informar de les estacions de Bicing situades a prop dels espais on se celebra el congrés. Per a actes en els quals els assistents siguin de fora la ciutat, hi ha nombroses empreses de lloguer de bicicletes.

5.2

ACTIVITATS TURÍSTIQUES DE LA CIUTAT

Gran part dels congressos preveuen un programa d'activitats paral·leles per a acompanyants, com també activitats turístiques i culturals adreçades als congressistes per completar la seva estada i perquè coneguin la ciutat. Aquestes activitats són una bona oportunitat per promoure una actitud més responsable amb el medi ambient.

Barcelona és una ciutat amb una àmplia oferta d'activitats turístiques que promouen els valors de sostenibilitat.

Hi ha diferents itineraris per fer conèixer la ciutat amb mitjans de transport sostenibles:

- **Barcelona Walking Tours:** Turisme de Barcelona ofereix diferents visites guiades per fer a peu que permeten conèixer la història de la ciutat tot passejant pel barri Gòtic, o fer-hi un tomb per l'Eixample o per Ciutat Vella, etc.

- **Barcelona en Bus Turístic:** l'autobús és un mitjà fàcil, còmode i sostenible de descobrir la ciutat. El Bus Turístic disposa de tres rutes: Ruta nord, Ruta sud i Ruta Fòrum. Amb el bitllet de l'autobús s'obtenen molts descomptes per visitar llocs d'interès.

- **Tours amb bicicleta per Barcelona:** diverses empreses especialitzades, dotades amb modernes flotes de bicicletes, proposen circuits historicoarquitectònics per la ciutat. Els recorreguts exploren la Rambla, el parc de la Ciutadella, etc. El turisme sobre dues rodes permet l'accés a racons que no es poden visitar amb autocar o automòbil. L'orografia del centre de la ciutat, sense grans desnivells, fa del ciclisme una pràctica a l'abast dels visitants.

Visites per conèixer la Barcelona més sostenible

El Centre de Recursos Barcelona Sostenible organitza periòdicament visites guiades que permeten conèixer diferents aspectes de la ciutat (rutes pels espais verds, les fonts de la ciutat, els circuits de l'aigua, etc.). Aquestes visites poden ser activitats interessants per incloure en el programa d'un congrés, per fer conèixer la ciutat als assistents des d'un punt de vista diferent i sostenible.

Visites per conèixer les infraestructures i projectes ambientals de Barcelona

A la ciutat de Barcelona hi ha nombroses instal·lacions i infraestructures innovadores, com la pèrgola fotovoltaica del Fòrum, plantes de tractament de residus, etc., la visita de les quals pot ser una bona activitat complementària per als congressos, ja que aporten coneixements als assistents.

Llistats de comprovació 6

En aquest capítol s'ofereixen llistats de comprovació pràctics que els organitzadors poden utilitzar en les diferents etapes de l'organització dels congressos per tal d'introduir-hi les iniciatives ambientals.

A fi de facilitar l'ús dels llistats de comprovació durant les diferents fases, aquests es presenten organitzats per etapes i amb la indicació de l'àmbit al qual pertany cada actuació, d'acord amb la classificació que s'ha fet a la guia.

PLANIFICACIÓ

Aspecte/iniciativa	Àmbit	✓	NA	Observacions
Es defineix una política de sostenibilitat		☐	☐	
Es nomena un responsable del projecte de sostenibilitat		☐	☐	
Es forma els membres del comitè organitzador sobre el projecte de sostenibilitat	Administració	☐	☐	
Es preveu la possibilitat de fer reunions no presencials del comitè organitzador o científic	Administració	☐	☐	
Els espais són accessibles amb transport públic	Espais	☐	☐	
Els espais compleixen els principis d'accessibilitat universal	Espais	☐	☐	
Els espais estan ben dimensionats per al nombre d'assistents	Espais	☐	☐	
Hi ha il·luminació sectoritzada	Espais	☐	☐	
Hi ha llum natural als espais	Espais	☐	☐	
Hi ha detectors de presència	Espais	☐	☐	
Els sistemes de climatització estan sectoritzats	Espais	☐	☐	
Les distàncies entre espais són curtes (aptes per a desplaçaments a peu i amb bici)	Mobilitat	☐	☐	
L'objecte de regal té característiques ambientals i és útil	Consum responsable	☐	☐	
Es comunica la política ambiental als proveïdors	Consum responsable	☐	☐	
Es dissenya un programa de minimització de residus	Residus	☐	☐	
Hi ha un circuit de recollida selectiva de residus	Residus	☐	☐	
S'usen mitjans electrònics	Difusió	☐	☐	
Es minimitzen els documents impresos	Difusió	☐	☐	
Es comunica la política de sostenibilitat	Sensibilització	☐	☐	

NA: no aplicable

ORGANITZACIÓ

Aspecte/iniciativa	Àmbit	√	NA	Observacions
S'usa paper reciclat	Administració	☐	☐	
S'usen productes d'oficina amb característiques ambientals	Administració	☐	☐	
Es fa la inscripció <i>on-line</i>	Administració	☐	☐	
Es confirma la inscripció per telèfon / <i>on-line</i>	Administració	☐	☐	
Els hotels estan situats a prop de la seu (<i>walking distance</i>)	Espais	☐	☐	
Se senyalitzen els recorreguts per a les persones amb mobilitat reduïda	Espais	☐	☐	
S'acorda amb els tècnics dels espais la temperatura de confort	Espais	☐	☐	
Els hotels seleccionats tenen alguna certificació ambiental	Espais	☐	☐	
Els espais on se celebren les activitats són accessibles amb transport públic	Espais	☐	☐	
Els espais compleixen els principis d'accessibilitat universal	Espais	☐	☐	
L'espai ha estat ben dimensionat per a la magnitud de l'acte	Espais	☐	☐	
Hi ha sectorització de la il·luminació en els espais que s'utilitzen	Espais	☐	☐	
La il·luminació dels espais és de baix consum	Espais	☐	☐	
Hi ha llum natural als espais que s'utilitzen	Espais	☐	☐	
Hi ha sectorització de la climatització	Espais	☐	☐	
S'informa els assistents de les opcions de transport públic per accedir als espais	Mobilitat	☐	☐	
Les visites tècniques es fan amb transport públic	Mobilitat	☐	☐	
Es facilita el servei de compartir cotxe (web)	Mobilitat	☐	☐	
S'usen vehicles poc contaminants	Mobilitat	☐	☐	
Hi ha un nombre suficient d'aparcaments per a bicicletes	Mobilitat	☐	☐	
El material d'escriptura que es lliura és durable	Consum responsable	☐	☐	
La bossa portadocuments té característiques ambientals i és durable	Consum responsable	☐	☐	

Aspecte/iniciativa	Àmbit	√	NA	Observacions
S'inclouen clàusules ambientals en els concursos d'adjudicació de serveis	Consum responsable	☐	☐	
Es contracten empreses de reinserció social per a diferents serveis	Consum responsable	☐	☐	
Els proveïdors dels serveis són de la zona propera al lloc on se celebra l'acte	Consum responsable	☐	☐	
Se serveixen aliments locals i de temporada i de cultiu biològic	Càtering	☐	☐	
Hi ha oferta de menús per a vegetarians	Càtering	☐	☐	
Se serveixen begudes i aliments sans (sucs, fruita)	Càtering	☐	☐	
Se serveixen aliments de comerç just	Càtering	☐	☐	
Hi ha contenidors per a la recollida selectiva de residus a tots els espais i s'acorda amb les empreses o serveis de neteja de la ciutat la recollida selectiva de les diferents fraccions	Residus	☐	☐	
La informació sobre la política de sostenibilitat del congrés està disponible al web	Difusió	☐	☐	
Les impressions del material necessari es fan en blanc i negre i a doble cara	Difusió	☐	☐	
Els elements de senyalització són durables i amb suports sostenibles	Difusió	☐	☐	
Abans del congrés, s'informa els assistents de les característiques de sostenibilitat	Sensibilització	☐	☐	
Hi ha un equip de voluntaris ambientals	Sensibilització	☐	☐	

NA: no aplicable

CELEBRACIÓ

Aspecte/iniciativa	Àmbit	√	NA	Observacions
En les tasques d'oficina se segueixen els criteris ambientals	Administració	☐	☐	
Hi ha contenidors de recollida selectiva a les oficines	Administració	☐	☐	
Es publiquen les ponències i informació d'interès al web	Administració	☐	☐	
Es retransmet el congrés a través d'Internet	Administració	☐	☐	
Es disposa de servei de traducció al llenguatge de signes	Espais	☐	☐	
Es regula la temperatura de confort a les sales	Espais	☐	☐	
Es fa un ús racional de la il·luminació	Espais	☐	☐	
S'usa ornamentació vegetal amb flor plantada autòctona	Espais	☐	☐	
Es reparteixen abonaments de transport públic per als assistents	Mobilitat	☐	☐	
S'usa el transport públic en les visites tècniques	Mobilitat	☐	☐	
S'usen vehicles poc contaminants en les visites tècniques o amb els serveis logístics	Mobilitat	☐	☐	
S'usa la bicicleta per fer visites tècniques o activitats d'oci per als assistents	Mobilitat	☐	☐	
S'evita donar material d'escriptura si no és necessari	Consum responsable	☐	☐	
La targeta d'identificació és de cartró i reutilitzable	Consum responsable	☐	☐	
S'informa els assistents sobre la recollida selectiva de residus	Residus	☐	☐	
Es fa un seguiment de la segregació de residus	Residus	☐	☐	
Hi ha contenidors de residus en les zones de càtering	Càtering	☐	☐	
S'informa els assistents de les característiques dels aliments servits	Càtering	☐	☐	
Els serveis de càtering compleixen els criteris acordats	Càtering	☐	☐	
Es fan videoconferències	Difusió	☐	☐	
Hi ha una safata per recollir material imprès per reutilitzar-lo	Difusió	☐	☐	

Aspecte/iniciativa	Àmbit	√	NA	Observacions
S'explica el projecte de sostenibilitat durant el congrés	Sensibilització	☐	☐	
S'edita material explicant les iniciatives de sostenibilitat	Sensibilització	☐	☐	
S'implica els assistents amb les actuacions de sostenibilitat del congrés	Sensibilització	☐	☐	

AVALUACIÓ I DESMUNTATGE

Aspecte/iniciativa	Àmbit	√	NA	Observacions
Els informes i els documents elaborats posteriorment són en format electrònic (no imprès)	Administració	☐	☐	
Es calculen les emissions de CO ₂	Espais	☐	☐	
Es compensen les emissions de CO ₂	Espais	☐	☐	
Es recupera el material d'escriptura	Consum responsable	☐	☐	
Es recuperen les targetes d'identificació	Consum responsable	☐	☐	
Es recuperen les bosses de documents per a alguna associació benèfica	Consum responsable	☐	☐	
Es dona el menjar sobrer a alguna associació benèfica	Càtering	☐	☐	
Es tracten correctament els residus del desmuntatge	Residus	☐	☐	
Es recupera el material imprès i el material de senyalització per a actes futurs	Senyalització	☐	☐	
Es fa difusió dels resultats del projecte de sostenibilitat	Difusió	☐	☐	

NA: no aplicable

MONITORITZACIÓ DE L'IMPACTE AMBIENTAL D'UN CONGRÉS

Consum energètic dels espais

	Electricitat (kWh)	Gas natural (m ³)
Seu del congrés	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Altres	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Mitjans de transport utilitzats entre els assistents

Avió	<input type="text"/> %	Autobús	<input type="text"/> %	Altres	<input type="text"/> %
Cotxe	<input type="text"/> %	Bicicleta	<input type="text"/> %		
Tren	<input type="text"/> %	A peu	<input type="text"/> %		

Emissions de CO₂ (quantitat i fonts) generades

Desplaçaments dels assistents	<input type="text"/>	tones de CO ₂	
Consums energètics	<input type="text"/>	tones de CO ₂	
Desplaçaments interns	<input type="text"/>	tones de CO ₂	
Emissions de CO ₂ compensades	<input type="text"/>	tones de CO ₂	<input type="text"/> % total de CO ₂ emès
Consum de paper	<input type="text"/>	kg	<input type="text"/> % de paper reciclat

Fraccions de residus recollides selectivament i quantitat		Qualitat de la segregació			
☐	Rebuig	<input type="text"/> kg	☐	☐	☐
☐	Paper i cartró	<input type="text"/> kg	☐	☐	☐
☐	Vidre	<input type="text"/> kg	☐	☐	☐
☐	Envasos i plàstic	<input type="text"/> kg	☐	☐	☐
☐	Matèria orgànica	<input type="text"/> kg	☐	☐	☐

7 Per saber-ne més

En aquest apartat us oferim adreces on podeu ampliar informació dels temes abordats en aquesta guia.

Bibliografia

ABEYASEKERA, K. & MATTHEWS, G., UNIVERSITY OF LINCOLN, 2006.
Sustainable Exhibit Design. Guidelines for Designers of Small Scale Interactive and Travelling Exhibits.
www.lincoln.ac.uk/aad/research/publications/sustainableExhibitDesign.pdf

AJUNTAMENT DE BARCELONA-ICLEI
(Local Governaments for Sustainability), 2005.
Greening Events L'ambientalització d'esdeveniments - La ambientalització de eventos. Documents núm. 11 de la col·lecció Documents de l'Agenda 21 de Barcelona. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

ENVIRONMENT CANADA, 2007.
Environment Canada's Green Meeting Guide.
http://www.greeninggovernment.gc.ca/F5B1C0BC-741C-4493-B4B7-B0D56BBE6566/Green_Meeting_Guide_07.pdf

ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY, UNITED STATES, 1996.
It's Easy Being Green: Guide To Planning And Conducting Environmentally Aware Meetings And Events
www.epa.gov/osw/wycd/grn-mtgs/gm-bklt.pdf

NATIONAL RECYCLING COALITION. Washington, 2001.
Green Meetings Policy.
www.nrc-recycle.org/Data/Sites/1/greenmtgpolicy.pdf

RRFB NOVA SCOTIA, BLUENOSE ATLANTIC COASTAL ACTION PROGRAM. **Event Greening, Managing Waste, Recyclables, & Organics at Events.**
http://www.rrfb.com/pdfs/RRFB_Event_Greening.pdf

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA, 2001.
Les festes més sostenibles.
Guia d'educació ambiental núm. 6. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA, 2004.
Grans esdeveniments festius: anàlisi i experiències per a la sostenibilitat.
Document núm. 9 de la col·lecció Documents de l'Agenda 21 de Barcelona
Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2004.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA, FEDERACIÓ DE FIRES DE CATALUNYA, CENTRE CATALÀ DEL RECICLATGE II, 2006.
Guia de prevenció i reciclatge dels residus de les fires de Catalunya: arquitectures efímeres.

Adreces d'interès

Web francès de l'associació de professionals organitzadors d'esdeveniments on es recullen els principis i les bones pràctiques ambientals que promou l'associació.
www.eco-evenement.org

Web del Consell per a l'Ambientalització de la Indústria d'Esdeveniments i Reunions dels Estats Units (The Green Meeting Industry Council).
www.greenmeetings.info

Iniciativa de diversos actors i liderada per l'Oceans Blue Foundation, amb oficines a Vancouver (Canadà) i Seattle (EUA), que treballa per potenciar bones pràctiques ambientals a tots els sectors de la indústria del turisme.
www.bluegreenmeetings.org

Pàgina web d'esdeveniments sostenibles de l'Agència de Protecció Ambiental d'Estats Units (EPA).
www.epa.gov/oppt/greenmeetings

Web de l'Associació per a Reunions i Esdeveniments Sostenibles dels Estats Units (Association for Green Meetings and Events).
www.agmeinc.org

La col·lecció de guies d'educació ambiental

1. **Compostatge**
2. Fem biogàs
3. Mobilitat sostenible
4. **Reduir residus**
5. Oficina verda
6. **Les festes més sostenibles**
7. L'aigua i la ciutat
8. Menys soroll millor
9. De la ciutat a la natura
10. Posem verdes les associacions
11. Bones pràctiques sindicals
12. En moto mou-te bé
13. L'estalvi energètic
14. Jardineria sostenible
15. Acció sindical
16. Ecoproductes de la llar
17. Aprendre del Prestige
18. L'alimentació sostenible
19. Barcelona en bici
20. Youth X change
21. Animals de companyia
22. La mobilitat més sostenible
23. **Ocells de Barcelona**
24. Les platges de Barcelona
25. Oficina Verda per a Empreses del Sector d'Oficines i Despatxos
26. Les empreses i la responsabilitat social corporativa
27. Finançament ètic i sostenibilitat
28. **Fes-te amic dels boscos**
29. 21 consells per a un habitatge sostenible
30. **Ajuntament+Sostenible**
31. 21 visions del canvi
32. 10 estratègies per prevenir els residus - Guia del consumidor
33. Canviem de codi - El comerç just i solidari
34. **Som el que vestim**
35. Congressos més sostenibles

Podeu consultar la col·lecció de guies d'educació ambiental al web

www.bcn.cat/mediambient

També les trobareu al Centre de Documentació d'Educació Ambiental

(carrer de Nil Fabra, 20, baixos) i a la Fàbrica del Sol (carrer de Salvat Papasseit, 1)

Crèdits

Edita: Ajuntament de Barcelona, 2009 - Àrea de Medi Ambient

Continguts i redacció: Carme Hidalgo, Marta Rubio i Pere Ysern (Oficina de Medi Ambient de la Universitat Autònoma de Barcelona), amb la col·laboració de Turisme de Barcelona, Fira de Barcelona i Centre de Convencions Internacional de Barcelona.

Coordinació: Helena Barracó, Noelia Rubio

Disseny gràfic: La Factoria dels Anuncis

Fotografies: UAB (pàgines 17, 28, 34 i 39), Ajuntament de Barcelona i ICLEI (pàgina 33)

Impressió: www.print-makers.com - Imprès en paper reciclat

Gener 2010

DL: B-2244-2010 © COPYLEFT

Es permet la reproducció total o parcial dels continguts d'aquesta guia sempre que citin l'autor i l'editor com a font original.

Objectiu 9

Progressar en la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació i la comunicació ambiental.

Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat - Agenda 21 Barcelona

